

YES-KATALOGI
YRITTÄJYYTTÄ ETELÄ-SAVOON

YRITTÄJYYSKASVATUKSEN PALVELUJA – OLE HYVÄ!

Hyvä opettaja,

Kädessäsi on YES Etelä-Savon katalogi, johon olemme koonneet joitakin alueen koulujen parhaita yrittäjyyskasvatuksen esimerkkejä! Katalogissa on onnistumisia, mutta toiminnassa esille nousee myös haasteita yrittäjyyskasvatuksen toteuttamisessa eri kouluasteilla Etelä-Savossa. Katalogin tavoitteena on antaa Sinulle, opettaja, makupaloja ja vinkkejä yrittäjyyden laaja-alaiseen kehittämiseen koulussasi ja omassa opetuksessasi.

Tähän katalogiin on koottu yrittäjyyskasvatuksen käytännön toteutuksen malleja perusasteelta, toiselta asteelta ja korkea-asteelta. Tulet huomamaan, että sovellukset ovat mukaansatempaavia ja todella upeasti opettajan työhön sovellettavissa olevia.

Apuja yrittäjyyskasvatuksen toteutukseen saat edelleen YES-verkostosta, joten käänny puoleemme. Yhteystietomme löytyvät alta! Tarjoamme tukea koulu-yrittäjäyhteistyöhön, yrittäjyyden laaja-alaiseen kehittämiseen koulussa, koulutuksia, tapahtumia, seminaareja, verkko-oppimista sekä aktiivisen ja innostavan yrittäjyyskasvatuksen kollegaverkoston.

Pian valmistuu myös yrittäjyyskasvatuksen strategia palvelemaan koulujen yrittäjyyden kehittämistyötä, joten ole kuulolla myös siitä.

Nauti, innostu ja innosta, käytä hyväksesi ja kehitä edelleen!

YES työn puolesta!

Anne Gustafsson-Pesonen

Koulutusjohtaja, anne.gustafsson-pesonen@aalto.fi

Maisa Kantanen

YES Etelä-Savo aluepäällikkö, maisa.kantanen@aalto.fi

Kustantaja: YES Etelä-Savo, 2013

Toimitus: Maisa Kantanen, Laura Rautio, Anne Gustafsson-Pesonen,
Laura Mattila

Ulkoasu ja taitto: Anne Jokisaari / Ad Express

Lisätiedot: www.etela-savo.yes-keskus.fi

KOULUTUKSET

STRATEGIAT JA
SUUNNITELMAT

MATERIAALIT JA
TOIMINTAMALLIT

KOULU-YRITYS-
YHTEISTYÖ

NUORI YRITTÄJYYS
ALUEPALVELUT

YES Etelä-Savo on yrittäjyyskasvatukseen tukea tarjoava alueellinen toimija. Tavoitteenamme on synnyttää verkostoja oppilaitosten välillä. Yhteistyössä opimme toinen toisiltamme ja kehitämme yrittäjyyskasvatuksen toimintatapoja. YES Etelä-Savo tarjoaa konkreettisia yrittäjyyskasvatuspalveluja perusasteelle, lukioille, ammatillisille oppilaitoksille ja korkeakouluille. Etelä-Savossa YES-toiminta käynnistettiin "YES-keskus – tukemaan Etelä-Savon oppilaitosten yrittäjyyskasvatusta" -hankkeella ajalla 1.8.2009 – 31.10.2013. Hanketta rahoitti Etelä-Savon ELY-keskus ja Euroopan sosiaalirahasto.

SISÄLLYS

Puheenvuoro: Opetussuunnitelman mukaan jokaisella nuorella on oikeus yrittäjyyskasvatukseen, Sanna Lehtonen, YES ry	4
Puheenvuoro: Yrittäjyyttä tarvitaan Nina Rasola ja Mirja Hämäläinen, Etelä-Savon Yrittäjät	5
CASET:	
1 Viikko täynnä yrittäjyyttä	6
2 Yhteisöllisiä ja innostavia lasten tapahtumia	8
3 Oppilaiden omat messut	10
4 Yrittäjyystoiminta osana opintoja	12
5 Yrittäjyyskasvatuksen kokonaisvaltainen edistäminen	14
6 12 tunnin innovaatioleiri	16
7 Opiskelijoiden ideoista uutta potkua markkinointiin	18
8 Oppilaitosten yhteinen INNO24-leiri	20
Mitä YES tekee? Tutustu palveluihimme!	22
YES-verkosto	23

PUHEENVUORO

OPETUSSUUNNITELMAN MUKAAN JOKAISELLA NUORELLA ON OIKEUS YRITTÄJYYSKASVATUKSEEN

Yrittäjyyskasvatuksella vaikutetaan nuoren elämänhallinnan, vuorovaikutuksen ja itsensä johtamisen taitoihin sekä kykyyn kohdata muutoksia ja luoda uusia innovaatioita.

Yrittäjyyskasvatus on nykyään tärkeä osa oppilaitosten arkea. Se on käytännönläheinen keino vaikuttaa oppilaiden työelämävalmiuksiin: koulu-yritysyhteistyöllä oppilaat saavat tietoa työelämästä ja luovat kontakteja lähiympäristönsä elinkeinoelämään ja yhteiskuntaan. Työelämä puolestaan saa yhteistyön kautta tietoa nuorten näkökulmasta ja tutustuu tulevaisuuden työntekijöihin.

YES-verkosto on koko maan kattava opetushenkilöstön tukipalvelu. Se antaa tukea yrittäjyyskasvatukseen, koulu-yritysyhteistyöhön ja yrittäjyyden kehittämiseen oppilaitoksissa sekä tarjoaa opettajalle yrittäjyyskasvatuksen kollegaverkoston.

YES-alueoimisto järjestää tapahtumia sekä koulutuksia ja on aktiivisesti mukana strategiatyössä. YES-alueoimistosta saat myös apua NY-ohjelmien käyttöönottoon.

YES toimii linkkinä koulutuksen ja työelämän välillä tarjoten yhteisen foorumin keskustelulle.

YES-toiminta auttaa vahvistamaan lasten ja nuorten kansalaistaitoja ja työelämätaitoja sekä luomaan yrittäjämäistä toimintakulttuuria. Yrittäjyysasennetta tarvitaan elinvoimaisessa Suomessa!

Sanna Lehtonen
Koulutuspäällikkö
YES ry

PUHEENVUORO

YRITTÄJYYTTÄ TARVITAAN

Yrittäjät ovat aikamoisia monitaitureita. Kokemusta, osaamista ja elämänviisautta on omaksuttava laaja-alaisesti pärjätäkseen mukana oman alansa kärkikahinoissa. Yrittäjän sitkeys, kunnianhimo, luovuus ja kekseliäisyys ovat usein koetuksella, mutta silti yrittäjä uskoo, että huomenna on kaikki paremmin.

Yrittäjämäistä otetta ja asennetta voi hyödyntää monissa eri elämäntilanteissa. Yrittäminen on siis paljon laajempi käsite kuin vain tehdä rahaa ja hankkia toimeentulo omalla osaamisellaan. Yrittäjähenkisyyden lisäksi voidaan puhua yrittäjämäisestä otteesta tai sisäisestä yrittäjyydestä. Ja silloin ollaan tekemisissä tavallisten arkisten asioiden kanssa kuten positiivinen elämänsäsenne, usko omaan kykyihin ja taitoihin, yritteliäs asenne oppimiseen ja vastuu omista tekemisistä. Kannustusta ja uskoa oman osaamisen vahvistamiseen ja omien unelmien toteuttamiseen tarvitaan myös kodin ulkopuolella aina päiväkodista korkeakouluihin asti.

Yrittäjyyskasvatus on tarpeellista niin yhteiskunnan, kuin yksilön kasvun ja kehityksen kannalta. Suomi tarvitsee menestyäkseen kansalaisia, jotka ovat kiinnostuneita omasta ympäristöstään, osaavat ottaa asioista sel-

vää, hahmottavat kokonaisuuksia ja tekevät rohkeasti itsenäisiä valintoja. Näitä ominaisuuksia tarvitaan, että "uusi Nokia" voi syntyä. Kyseiset ominaisuudet ovat tarpeen myös jokapäiväisessä elämässä, vaikkei yrittäjäksi ryhtyisikään.

Yrittäjäjärjestön tavoitteena on vahvistaa yrittäjyyskasvatusta kaikilla koulutuksen asteilla. Lisäksi yrittäjyyskasvatus- ja opetus tulisi sisällyttää luokan- ja aineenopettajien sekä ammatillisten aineiden opettajien peruskoulutukseen pakollisena. Näin toimimalla yrittäjyyden opetusta tehostettaisiin vielä entisestään.

Etelä-Savon Yrittäjät osaltaan kantaa vastuuta yrittäjyyden edistämisestä alueellaan. Vuoden 2013 aikana Etelä-Savossa työskentelee monen eri toimijan kanssa yhteistyössä yrittäjyyskasvatuksen strategia. Onnistuneella strategialla mahdollistetaan monia hyviä kohtaamisia, onnistumisia ja oppimisen paikkoja eteläsavolaisille nuorille ja yrityksille.

Nina Rasola
varapuheenjohtaja
Etelä-Savon Yrittäjät

Mirja Hämäläinen
viestintäassistentti
Etelä-Savon Yrittäjät

CASE 1

VIKKO TÄYNNÄ YRITTÄJYYTTÄ

KOHDERYHMÄ: alakoululaiset

Mikkelin Rahulan ja Rämälän kouluissa on toteutettu yrittäjyyskasvatusta muun muassa yrittäjyysviikon kautta.

TAVOITTEET

Yrittäjyysviikon tavoitteena on tarjota oppilaille mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja yrittäjyyteen. Lisäksi tavoitteena on tukea kansalaistaitojen omaksumista ja osallisuutta tekemällä oppien. Tavoitteena on myös tutustuttaa ja rohkaista opettajia käyttämään yhteistoiminnallisia opetusmenetelmiä ja osallistavaa kasvatusta.

TOTEUTUS

Yrittäjyysviikon aikana kouluissa perehdyttiin yrittämiseen, eri ammatteihin ja yhteiskunnan toimintaperiaatteisiin sekä yhdessä tekemiseen ja oppimiseen. Ammattiaan olivat esittelemässä muun muassa lääkäri, ammatillisotilas, eläinlääkäri, palomies ja kirvesmies. Ammatit pyrittiin valitsemaan oppilaiden mielenkiinnon mukaan. Oppilaat myös vierailivat lähiympäristön yrityksissä, muun muassa maatilalla ja ajoneuvokorjaamossa. Yksi yrittäjyysviikon tapahtuma oli nurinkurinpäivä, jonka tarkoituksena oli saada oppilaat näkemään asioita uudessa valossa ja toimimaan luovasti. Koulun sääntöjä lukuun ottamatta oppilaita kannustettiin toimimaan toisin kuin yleensä, esimerkiksi pukeutumaan nurinperin tai vaihtamaan haarukan ja veitsen paikkaa syödessä. Opettajien tehtävänä viikon aikana oli perehtyä yrittäjyyteen ja yhteistoiminnallisiin opetusmenetelmiin sekä soveltaa jotain menetelmää omassa opetuksessa.

MITEN CASE ONNISTUI?

Yrittäjyysviikko koettiin onnistuneeksi oppilailta ja opettajilta kerätyn palautteen pohjalta. Ammattiesittelyitä ja yritysvierailuita pidettiin antoisina ja opettavaisina. Jatkossa kannattaa varata riittävästi aikaa ja opetusresursseja viikon toteuttamiseen ja toiminnan organisointiin. Viikon toteuttamista tukee se, että luokan oma opettaja vetää yrittäjyysviikkoa. Oppilaat toivoivat lisäksi osallistavampaa otetta ammattiesittelyihin. Esityksen seuraamisen lisäksi olisi mielenkiintoista käytännössä kokeilla ammattia.

MITEN YHTEISTYÖ SUJUI?

Viikko toteutettiin kahden koulun yhteistyönä. Ammattiesittelijöiden hankkiminen osoittautui haastavaksi kiireellisen aikataulun vuoksi. Tässä kannattaisi jatkossa pohtia tiiviimpää yhteistyötä vanhempien kanssa. Yhteistyö lähialueen yritysten kanssa sujui hyvin, ja yritykset ottivat oppilaat hienosti vastaan. Haasteena yritysvierailuissa oli se, ettei kummankaan koulun lähellä ollut kävelyetäisyyden päässä vierailtavia yrityksiä. Viikon aikana onnistuttiin luomaan yhteistyökuvia yhden paikallisen yrityksen kanssa, johon toisen koulun oppilaita päässee tekemään inventaariota.

CASE 2

YHTEISÖLLISIÄ JA INNOSTAVIA LASTEN TAPAHTUMIA

KOHDERYHMÄ: alakoululaiset

Ihastjärven koulussa innostetaan aktiivisuuden, yhteistoimintaan ja yrittämiseen erilaisten tapahtumien kautta.

TAVOITTEET

Ihastjärven koulussa järjestettävien lasten tapahtumien tavoitteena on vahvistaa yhdessä tekemisen ja toimimisen kulttuuria koko koulu- ja kyläyhteisössä. Tärkeää on elämän ilon ja tekemisen meiningin vahvistaminen. Koska oppilaat ovat aktiivisesti mukana tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa, on tavoitteena innostaa heitä yrittäjyyteen, aktiivisuuteen ja osallisuuteen. Oppilaat oppivat myös vastuunottamista sekä kehittävät neuvottelu-, ajattelu- ja ohjaustaitojaan, kun he esimerkiksi pohtivat tapahtuman osallistumismaksun suuruutta tai toimivat ohjaajina tapahtumassa.

TOTEUTUS

Ihastjärven koulussa järjestetään muutaman kerran vuodessa lasten tapahtumia, joilla on aina oma teemansa kuten halloween. Lasten tapahtuminen suunnittelussa ja toteutuksessa on mukana koko kyläyhteisö: oppilaat, opettajat, vanhemmat, muu lähipiiri ja lähialueen ihmiset.

Tapahtumien suunnittelu alkaa koulun blogissa tapahtuvalla ideoinnilla, johon voivat osallistua oppilaat, vanhemmat, opettajat ja muu kyläyhteisö. Ideoinnin yhteydessä jaetaan myös tapahtuman vastuutehtävät, joihin jokainen voi vaikuttaa ja valita itseään kiinnostavat tehtävät. Blogityöskentelyn jälkeen järjestetään ideointi-iltoja, joissa tapahtumaa suunnitellaan pidemmälle. Tapahtumaa edeltävänä iltana järjestetään työstöilta, jolloin tapahtuma valmistellaan ja rakennetaan valmiiksi varsinaista päivää varten.

Tavoitteiden toteutumisen kannalta oleellista on antaa lapsille tilaa ja vastuuta ideoida ja toteuttaa omannäköisensä tapahtuma aikuisten ohjauksessa.

MITEN CASE ONNISTUI?

Jokaisen tapahtuman jälkeen arvioidaan yhdessä sitä, miten tapahtuma onnistui ja mitä seuraavalla kerralla mahdollisesti voisi tehdä eri tavalla. Lisäksi keskustellaan siitä, millaisia uusia asioita ja ohjelmaa seuraavaan tapahtumaan voisi keksiä. Aiempien tapahtumien pohjalta on kehitetty esimerkiksi markkinointia ja uudenlaista ohjelmaa. Tällaisen tapahtuman toteutuksessa tärkeää on osallisuuden mahdollistaminen, joka kannustaa kaikkia sitoutumaan yhteiseen toimintaan. Koko ympäröivää yhteisöä onkin hyvä kannustaa osallistumaan omien voimavarojen puitteissa.

MITEN YHTEISTYÖ SUJUI?

Yhteistyö vanhempien ja muun kyläyhteisön kanssa on sujunut erittäin hyvin. Tapahtumien yhteydessä on tehty yhteistyötä myös paikallisten yritysten kanssa, he ovat esimerkiksi sponsoroineet tapahtumia. Lisäksi lukuvuoden aikana koulussa on tehty yritys-yhteistyötä Kenkäveron kanssa esimerkiksi joulun- ja pääsiäismyyjäisten yhteydessä.

CASE 3

OPPILAIDEN OMAT MESSUT

KOHDERYHMÄ: yläkoululaiset ja lukiolaiset

Sulkavan yläkoulussa ja lukiossa toteutetaan keväisin messut, jotka opiskelijat suunnittelevat itse opettajien tuella.

TAVOITTEET

Tavoitteena on tehdä Sulkavan yläkoulussa ja lukiossa harjoitettavaa yrittäjyyskasvatusta tunnetuksi. Oppilaat pääsevät toteuttamaan yrittäjyyskasvatusta käytännönläheisesti. Ison tapahtuman avulla heidän aktiivisuuttaan, oma-aloitteisuuttaan ja vastuuntuntoaan pyritään kasvattamaan.

TOTEUTUS

Sulkavan yrittäjyyspainotteisia kevätmessuja varten on luotu messutiimi, joka kantaa tapahtumasta kokonaisvastuun. Tiimin apuna toimivat koulun opettajat. Käytännön toteutukseen osallistuvat yläkoulun ja lukion oppilaskunnat sekä lukion osakeyhtiö LUMO Oy (Lukion moniosaajat).

Kevätmessuihin liittyy valmistavia tehtäviä. Niitä varten kevättalven aikana järjestetään Teemapäivä. Tuolloin oppilaat jaetaan eri ryhmiin, joissa he toimivat myös messujen aikana.

Messuille pyritään saamaan valovoimainen pääesiintyjä, jotta ihmiset lähtevät laajemmalta alueelta liikkeelle. Messujen oheishjelman laadinnassa otetaan huomioon eri-ikäiset messuvieraat. Jo edellisenä päivänä messutilat järjestetään kuntoon. Oppilaat osallistuvat keskeisesti toteutukseen.

MITEN CASE ONNISTUI?

Sulkavan liikuntahalli on tarjonnut riittävän suuret puitteet messujen järjestämiseksi. Myös ulkona on ollut monenlaista aktiviteettia. Messuja tukeneet sponsorit sekä alueelliset että paikalliset yrittäjät ovat olleet näkemäänsä ja kokemaansa tyytyväisiä.

Oppilaat ovat tehneet työvuorojaan hyvällä mielellä, pääsevähän he leipomaan ja myymään valmistamia tuotteita. Heillä on messujen aikana montaa muutakin tehtävää. Tarvittaessa opettajat vastaavat oppilaiden esittämiin käytännön kysymyksiin.

MITEN YHTEISTYÖ SUJUI?

Vuonna 2013 messut järjestettiin Sulkavalla jo viidennen kerran, joten yhteistyö eri tahojen kanssa onnistui hyvin. Jo muutaman vuoden ajan yhteistyötä on tehty Etelä-Savon liikunnan, Sulkavan Suursoutujen ja Tanhuvaaran Urheiluopiston kanssa. Viime aikoina myös Sulkavan kunta on tullut tiiviimmin kuvaan mukaan.

Media on ollut tapahtuman markkinoinnissa ja uutisoinnissa vahvasti mukana. Yhteistyö on sujunut heidän kanssaan saumattomasti.

YRITTÄJYYSTOIMINTA OSANA OPINTOJA

KOHDERYHMÄ: ammatillisen toisen asteen opiskelijat

NY Vuosi yrittäjänä -opinto-ohjelmassa perustetaan lukuvuoden ajaksi oikealla rahalla toimiva miniyritys (NY-yritys). Oppilaat käyvät lukuvuoden aikana läpi yrityksen kaikki vaiheet perustamisesta yrityksen lopettamiseen. NY Vuosi yrittäjänä -ohjelman tavoitteena on työelämätaitojen ja yrittäjämäisen asenteen ja toimintatavan oppiminen jo opiskeluaikana.

Etelä-Savon ammattiopistossa (Esedu) perustettiin lukuvuoden 2012-2013 aikana 14 NY-yritystä. Yksi ala, jossa ohjelmaa on hyödynnetty osana opintoja, on talonrakennusala.

TAVOITTEET

NY-yrittäjyyden tavoitteena on tukea opiskelijoiden yrittäjäosaamisen kehittymistä. NY-vuoden aikana opiskelijat oppivat yrittäjänä toimimisen periaatteita, esimerkiksi markkinoimaan omaa osaamistaan, sekä saavat varmuutta omasta ammattitaidostaan. NY Vuosi yrittäjänä -ohjelman avulla myös tuetaan muuttunutta tilannetta työmarkkinoilla. Yhä useampi ammattikoulusta valmistunut työllistää itsensä yrittäjänä ja tästä syystä on tärkeää saada jo opintojen aikana valmiuksia yrittäjänä toimimiseen. Lisäksi NY-yrittäjyyden avulla tuetaan opiskelijoiden verkostoitumista paikallisten yrittäjien kanssa.

TOTEUTUS

Opiskelijat voivat toisesta opiskeluvuodesta lähtien perustaa NY-yrityksen, jonka pyörittämisestä he voivat saada joko opintoviikkoja tai suorittaa tutkintoon kuuluvia näyttöjä. Esedussa opetussuunnitelma on suunniteltu siten, että se tukee NY-yrittäjyyttä. Lukuvuoden 2012–2013 aikana Esedussa toimi kahdeksan rakennusalan NY-yritystä. Opiskelijayritykset toimivat oppilaitoksen tiloissa ja hyödyntävät oppilaitoksen koneita ja laitteita. Jotta opiskelijat saavat realistisen kuvan yritystoiminnasta, on heidän huomioitava mahdolliset tila- ja laitevuokrat hinnoittelussaan.

MITEN CASE ONNISTUI?

NY-yrittäjänä toimiminen on koettu hyväksi tavaksi tukea rakennusopiskelijoiden yrittäjäosaamisen vahvistumista. Yksi merkittävä haaste NY-yritysten toiminnassa on ollut potentiaalisten, maksavien asiakkaiden löytäminen. Tästä syystä ohjaavien opettajien ja neuvonantajien sekä oppilaitoksen tuki NY-yritysten omassa markkinoinnissa on koettu tärkeäksi. Jatkossa pyritään kehittämään edelleen NY-yritysten tuotteiden ja palvelujen markkinointia ja myyntiä. Lukuvuoden 2013–2014 alusta lähtien Esedussa on otettu käyttöön yhtenäiset ohjeet tila- ja laitevuokrien määrittämiselle ja sopimusten laadinnalle.

MITEN YHTEISTYÖ SUJUI?

NY-yrittäjänä toimivat opiskelijat saavat ohjausta ja tukea ohjaavilta opettajilta ja neuvonantajilta sekä oppilaitokselta. Esimerkiksi asiakkaiden hankinnassa ohjaavilta opettajilta ja neuvonantajilta saadut vinkit ovat voineet tuoda yritykselle ensimmäisen asiakkaan. Neuvonantajina ovat toimineet paikalliset yrittäjät, perheenjäsenet tai muut tutut. Haasteeksi on koettu neuvonantajien hankkiminen ja heidän sitouttamisensa toimintaan. Opettajia on saatu hyvin mukaan NY-toimintaan henkilöstökoulutusten ja saattujen hyvien kokemusten avulla.

YRITTÄJYYS- KASVATUKSEN KOKONAISVALTAINEN EDISTÄMINEN

KOHDERYHMÄ: Etelä-Savon ammattiopistossa opiskelevat nuoret ja aikuiset

Firmaxi – yrittäjyyttä vahvemmaksiksi (1.5.2012-31.12.2013)

-hankkeen tavoitteena on kehittää Esedun yrittäjyystoimintoja ja oppimisympäristöjä. Tavoitteena on myös kehittää 0–2 vuotta toimineiden yrittäjien neuvontapalvelujen suunnitelmallisuutta, tuotteistamista ja sisältöjä sekä edistää omistajavaihdoksia tarjoamalla opettajien ja opiskelijoitten osallistumista niihin. Hanketta rahoittaa Etelä-Savon ELY-keskus ja Euroopan sosiaalirahasto.

Etelä-Savon ammattiopiston (Esedu) missio on tuottaa opiskelijoille ja työelämälle laadukkaita oppimis- ja kehittämispalveluita, jotka tukevat opiskelijoiden ja alueen menestystä. Tähän liittyy vahvasti yrittäjyyskasvatus, joka on Esedun strateginen painopiste.

TAVOITTEET

Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyyden edistäminen on yksi Esedun strategiaan kirjatuihin kehittämisen painopistealueista. Tavoitteena on kehittää koko ajan yrittäjyyskasvatusta ja edistää yrittäjämäisen pedagogiikan hyödyntämistä opetuksessa. Lisäksi tavoitteena on tukea opiskelijoiden yrittäjyysosaamisen ja -valmiuksien vahvistumista.

TOTEUTUS

Esedussa yrittäjyyskasvatus on integroitu kaikkien oppilaitoksen toimintaan. Yrittäjyyskasvatuksesta ja yrittäjämäisestä toiminnasta tiedotetaan esimerkiksi oppilaitoksen verkkosivuilla, EsedUutisissa ja Facebook-sivuilla. Lisäksi Esedussa palkitaan erityisestä yrittäjämäisestä toiminnasta joka kuukausi yksi opiskelija, opettaja ja opetuksen tukihenkilö Y-Star tittelillä, jonka saajaa muistetaan kunniakirjalla ja oppilaitoksen leipomossa kehitetyllä Y-Star -kakulla. Ehdotuksia palkinnon saajiksi voivat tehdä henkilöstö, opettaja ja sidosryhmät. Y-Star tittelillä palkitseminen on todettu hyväksi keinoksi tuoda yrittäjyyskasvatustyötä esille ja varmistaa sen jatkuvuus. Yrittäjyyskasvatuksen toteuttamista ja kehittämistä tukevat myös Esedun omat EU:n kehittämisohjelmien osittain rahoittamat hankkeet, kuten FIRMAXI – yrittäjyyttä vahvemmaksi, Oppimisympäristöt ja Uudet opetusteknologiat -hankkeet, sekä MAMK:n koordinoima KINOS-hanke ja Pienyrityskeskusten YES-hanke. Yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen toimenpideohjelmiin sisältyvät NY24h- leiritoiminta ja NY Vuosi yrittäjänä -ohjelma. Myös opiskelija-osuuskuntien ja harjoitusyritystoiminnan (FINPEC) kehittäminen tukevat yrittäjyyskasvatustyötä.

Esedussa tehdään lisäksi työtä henkilöstön yrittäjyyskasvatusosaamisen kehittämiseksi. Esimerkiksi lukuvuoden 2012–2013 aikana järjestettiin kaksi henkilöstön kehittämisspäivää teemalla yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden kehittäminen. Yrittäjämäisen pedagogiikan soveltamisen tukena henkilöstön käytössä on FIRMAXI-hankkeessa kehitetty Opettajan opas yrittäjyyskasvatukseen, jossa kuvataan yrittäjyyskasvatuksen käsitteistöä ja toimintamalleja.

MITEN CASE ONNISTUI?

Esedu on arvioinut yrittäjyyskasvatustoimintaa esimerkiksi opetushenkilöstölle ja opiskelijoille tehtyjen Y-kyselyjen avulla. Kyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan esimerkiksi sitä, miten yrittäjyys näkyy opetuksessa sekä arvioimaan oman toiminnan yrittäjämäisyyttä. Kyselyjen tulosten perusteella yrittäjyyskasvatuksen kehittämistyössä on onnistuttu. Lisäksi Esedussa on toteutettu yrittäjyyskasvatuksen vertaisarviointi Salpauksen kanssa. Näitä kehittämistoimia hyödynnettiin kuvattaessa Esedun toimintaa ja erityisesti yrittäjyyskasvatusta OPH:n laatupalkintokilpailun hakemuksessa.

MITEN YHTEISTYÖ SUJUI?

Esedu tekee aktiivista yhteistyötä muiden lähialueen oppilaitosten ja paikallisten yritysten kanssa. Eri koulutusaloilla toimivat työelämäfoorumit toimivat opetushenkilökunnan ja yrittäjien kohtaamispaikkoina. Työelämäfoorumit toimivat ensisijaisesti opetuksen sisällön ja työssäoppimisen sekä verkostojen luomisen kehittämisen apuna. Tulevaisuudessa oppilaitoksessa on suunniteltu mahdollisen yrityskummitoiminnan aloittamista.

12 TUNNIN INNOVAATIOLEIRI

KOHDERYHMÄ: ammatillisen toisen asteen ja ammattikorkeakoulun opiskelijat

Emma-hankkeessa luotiin Etelä-Savoon toimintamalli, jossa tiedottamisen avulla tuotiin esille eteläsavolaisen maaseudun tarjoamia mahdollisuuksia toimeentuloon. Emma-hankkeen tarkoituksena oli tuoda yhteen opiskelijat, opettajat ja maaseudulla toimivat yritykset. Hanke sai rahoituksensa Euroopan maaseuturahastosta ja Etelä-Savon ELY-keskuksesta. Hanke päättyi kesällä 2013, mutta tavoitteena on, että syntynyt yhteistyöverkosto jää eloon ja kehittyy edelleen.

Mikkelin ammattikorkeakoulun Emma-hanke ja YES Etelä-Savo järjestivät yhteisen innovaatioleirin Etelä-Savon ammattiopiston ja Mikkelin ammattikorkeakoulun opiskelijoille.

TAVOITTEET

Leirin tavoitteena oli tuoda ammatillisen toisen asteen ja ammattikorkeakoulun opiskelijoita yhteen kokeilemaan innovointia. Tarkoituksena oli saada eri alojen ja asteiden opiskelijat oppimaan yhdessä ja toisiltaan erilaisessa oppimisympäristössä.

TOTEUTUS

Leiri toteutettiin osana Young & Rural Entrepreneurship –seminaaria, joten myös leirin teemana oli maaseutu. Leirille osallistui sekä Etelä-Savon ammattiopiston (Esedu) maatala-/puutarhatalouden opiskelijoita että Mikkelin ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Yhteensä osallistujia oli 13. Leirin kesto oli 12 tuntia ja se järjestettiin Hirvensalmella Satulinnassa mökkiolosuhteissa. Opiskelijat jaettiin ryhmiin ja jokainen ryhmä valitsi yhden myynnissä olevan rakennuksen/tilan, jolle he ryhmänä keksivät käyttötarkoituksen. Vaihtoehtoina oli mm. koulurakennuksia ja rakennuspaikka lomakylälle. Ryhmät keksivät omalle kohteelleen yritysideoita, jota he kehittivät NY-leireiltä tuttujen rastiensa avulla. Leiriin liittyi myös yhteistä toimintaa ulkoilun ja pelien muodossa sekä Satulinnan esittelytyöntekijän toimesta. Ruokailu hoidettiin paikan päällä teemaan sopivilla lähiruokaineilla. Leirin lopuksi ryhmät esittivät yritysideoitansa muille.

MITEN CASE ONNISTUI?

Leiri oli pienimuotoinen ja onnistui hyvin ilman suuria valmisteluja. Toisen asteen opiskelijat tulivat leirille opettajansa ohjaamana ja tämä näkyi muutamien kohdalla motivaation puutteena. Vapaaehtoisuus takasi paremman panostuksen leiriin, mutta toisaalta suurelle osalle leiriläisistä leiri oli positiivinen yllätys ja he pitivät sitä hyvänä kokemuksena.

Yhteistyö opiskelijoiden välillä sujui hyvin ikä- ja kokemuserosta huolimatta. Erilaiset lähtökohdat ja koulutusalat auttoivat opiskelijoita katsomaan samaa asiaa eri näkökulmista. Eri oppilaitosten ja koulutus- tasojen yhteistyö on jatkossakin tärkeää ja tavoittelemisen arvoista.

MITEN YHTEISTYÖ SUJUI?

Yhteistyö eri oppilaitosten ja eri hankkeiden välillä sujui hyvin. Maaseudun elinvoimaisuuden säilyttäminen on koko alueen yhteinen asia, minkä vuoksi yhteistyötä aiheessa tulisi kehittää edelleen. Kokemusten perusteella eri oppilaitosten opiskelijoiden välinen yhteistyö on myös heidän oman arvionsa mukaan mielekästä ja tukee työelämän edellyttämää osaamista.

OPIKELIJOIDEN IDEOISTA UUTTA POTKUA MARKKINOINTIIN

KOHDERYHMÄ: yliopisto-opiskelijat

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun Mikkelin yksikössä voi suorittaa englanninkielisen kauppatieteiden kandidaatin tutkinnon, Bachelor of Science in Economics and Business Administration (BScBA). Pääaineena kaikilla opiskelijoilla on International Business. Opetus järjestetään kokonaan englannin kielellä kolmen viikon moduuleissa, joissa opiskellaan yksi kurssi kerrallaan. Opiskelu on tiivistä ja lähes ympärivuotista. Opetuksesta vastaavat kansainväliset ja kotimaiset vierailevat luennoitsijat. Intensiivijaksoissa suoritettava opiskelu mahdollistaa sekä opiskelijan että luennoitsijan perusteellisen syventymisen käsiteltävään aiheeseen sekä aidon vuorovaikutuksen syntymisen.

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun Mikkelin kampuksella toteutetaan jatkuvasti yhteistyöprojekteja yritysten ja organisaatioiden kanssa. Yksi projekteista keskittyi Mikkelin Matkailun markkinoinnin edistämiseen.

TAVOITTEET

Yritysyhteistyön tavoitteena on antaa opiskelijoille käytännön näkökulmaa opiskeltavaan asiaan. Oppimisprosessista tulee monipuolisempaa ja sitä kautta monesti mielekkäämpää. Yritysyhteistyön myötä opiskelijat oppivat toimimaan yritysmaailmassa ja saavat luotua tärkeitä suhteita erilaisiin yrityksiin ja yhteisöihin jo opiskeluaikanaan. Lisäksi yhteistyön avulla voidaan auttaa paikallisia toimijoita, ja toisaalta taas opiskelijat saattavat löytää tulevaisuuden työnantajan. Tässä projektissa Mikkelin seudun elinkeinoyhtiö Miset Oy:n osana toimiva Mikkelin Matkailu halusi opiskelijoilta kansainvälisten nuorten näkökulmaa Mikkelin seudun matkailumarkkinointiin.

TOTEUTUS

Projekti toteutettiin Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun International Business -kandidaattiohjelman Destination Marketing -kurssilla. Mikkelin Matkailun edustajat kävivät vierailulla oppilaitoksessa kertomassa opiskelijoille Mikkelin Matkailun ylläpitämästä visitmikkeli.fi-sivustosta: mitkä ovat Mikkelin Matkailun tavoitteet ja mitä he ovat jo tehneet. Opiskelijoita pyydettiin tämän esittelyn perusteella tekemään ryhmissä benchmarking-selvitystä. Kurssin aikana opiskelijat tuottivat materiaalia, jonka tiivistelmän he kurssin lopuksi esittivät Mikkelin Matkailun edustajille. Mikkelin Matkailu sai kaiken materiaalin omaan käyttöönsä. Tämän jälkeen he tapasivat opiskelijat vielä kerran illallisen merkeissä, jolloin keskustelu asiasta vielä jatkui.

MITEN CASE ONNISTUI?

Asiakas oli todella tyytyväinen saatuun materiaaliin. Opiskelijat olivat osanneet kiteyttää hyvin havaitsemansa asiat. He tekivät analyysin, johon Mikkelin Matkailulla olisi mennyt erittäin paljon aikaa. Opiskelijat kokivat saaneensa käytännön kokemusta kurssikirjoista opituille teorioille. Oppimisen koettiin jäävän muistiin paremmin kuin pelkän luetun tekstin pohjalta.

MITEN YHTEISTYÖ SUJUI?

Hyvin onnistunut yhteistyö ei jäänyt vain kurssin sisälle. Mikkelin Matkailu huomasi yhteistyömahdollisuuden yhden opiskelijan kanssa ja kurssin jälkeen kyseinen opiskelija on tehnyt Mikkelin Matkailulle kiinankielisen internetsivuston ja sosiaalisen median sivun. He ovat myös menossa yhdessä Shanghaihin kartoittamaan markkinointimahdollisuuksia. Yhteistyö oppilaitoksen kanssa jatkuu myös tulevaisuudessa ja jatkossa valmistautuminen on vielä huolellisempaa. Yhteistyö leviää mahdollisesti myös muillekin kursseille. Pienenä ongelmana on se, että matkailuyrittäjiä ei ole mahdollista hyödyntää paljoakaan, sillä he ovat hyvin kiireisiä.

Destination Marketing -kurssilla analyysi tehtiin pitkälti internetiä hyödyntäen. Mikkelin Matkailu aikoo jatkossa järjestää kansainvälisille opiskelijoille kaksi kertaa vuodessa tutustumispäivän, jotta opiskelijat saisivat enemmän tietoa alueesta. Näin opiskelijat olisivat myös perusteellisemmin tutustuneet Mikkelin Matkailun toimintaan, jolloin projekteissa syntyvä analyysi on entistä syvempää.

OPPILAITOSTEN YHTEINEN INNO24-LEIRI

KOHDERYHMÄ: eri asteiden opettajat ja oppilaitosten henkilökunta, ammatillisen toisen asteen ja korkea-asteen opiskelijat

Kinos-hankkeessa (2011-2013) kehitetään Mikkelin alueen toisen ja korkea-asteen oppilaitosten innovaatio-osaamista. Hankkeessa mallinnetaan oppilaitoksille innovaatiotoiminnan toimintamalli osana Etelä-Savon innovaatioympäristöä. Keskeisenä tavoitteena on koulutusorganisaatioiden monialaisen osaamisen hyödyntäminen alueen innovaatiotoiminnan tukena. Hanketta rahoittaa Etelä-Savon ELY-keskus ja Euroopan sosiaalirahasto.

INNO24-leiri tuo yhteen eri alojen osaajia. Leirillä opiskelijat ja opettajat vaihtavat rooleja, sillä leirin vetäjinä toimivat opiskelijat.

TAVOITTEET

Leirin tavoitteena on antaa opettajina työskenteleville leiriläisille uutta intoa ja työkaluja opetustyöhön ja tutustuttaa Mikkelin eri oppilaitosten opettajia toisiinsa ja rohkaista yhteistyöhön eri kouluasteiden välillä. Lisäksi tavoitteena on innostaa opettajia ja asian tuntijoita yrittäjyyteen ja innovatiivisuuteen. Opiskelijat puolestaan saavat kokemusta ohjaamisesta, koska leirillä opettajat ja opiskelijat vaihtavat rooleja. Leiri edistää myös eri oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä.

TOTEUTUS

Inno24-leiri on eri asteiden opettajille ja oppilaitosten muulle henkilökunnalle tarkoitettu yrittäjyys- ja innovatiivisuusleiri, jonka vetäjinä toimivat toisen asteen opiskelijat. Leirin kesto on 24 tuntia. Leiriohjaajina toimivat nuoret saavat sparrausta ulkopuoliselta asiantuntijalta ja tässä pystyttiin hyödyntämään oppilaitosten aiempaa NY 24h -leireiltä saatua kokemusta.

Inno24-leirillä käytetään toimintamallia, jossa paikalliset pienet yritykset tuovat leiriläisille ratkottavaksi oman liiketoimintansa haasteita. Leiriläiset työstävät näitä todellisia yrityscaseja pienryhmissä, jossa sekoitetaan eri oppilaitosten henkilöstöä ja opiskelijoita. Ryhmät kehittävät ideoita ja ratkaisuja kunkin yrityksen liiketoiminnan kannalta haasteellisiin asioihin, jotka liittyvät esimerkiksi myyntiin, markkinointiin tai tuotteistukseen. Yrittäjät antavat itse caset edellisenä iltana ja osallistuvat casejen esittelyyn seuraavana aamuna.

MITEN CASE ONNISTUI?

Leiriä pidettiin onnistuneena ja positiivisena kokemuksena leiriläisiltä kerätyn palautteen perusteella. Tällainen toimintamalli mahdollistaa verkostoitumisen muiden oppilaitosten henkilöstön kanssa sekä perehtymisen liiketoiminnan maailmaan. Yrityscasejen työstämistä ja purkua pidettiin hyvänä toimintamallina. Jatkossa kehittämisehdotuksena voisi olla ottaa leiriläisiksi mukaan suurempi määrä korkea-asteen opiskelijoita. Opiskelijat ricasuttivat ryhmätyötä hienosti. Yrityscasejen työstämiseen, purkuun ja palautteeseen on hyvä varata riittävästi aikaa. Lisäksi olisi hyvä aluksi käsitellä kaikkia yrityscaseja yhdessä ennen ryhmiin jakautumista. Lukion opettajien saaminen mukaan leirille on tulevaisuuden tavoitteena.

MITEN YHTEISTYÖ SUJUI?

Koulutusorganisaatioiden edustajat ja yrittäjät kokivat toiminnan jatkamisen arvoisena. Yhteistyötä eri organisaatioissa ja asteilla työskentelevien henkilöiden välillä pidettiin positiivisena asiana. Pienet mikroyritykset olivat erittäin tyytyväisiä yrityscasejen ratkaisuehdotuksiin ja saavat samalla positiivista kokemusta oppilaitosten ja yritysten välisestä yhteistyöstä mikä toivottavasti edistää muutakin pienten yritysten yrittäjyyskasvatusta. Tämän ensimmäisen leirin järjestäjänä olivat Kinos ja Osaava Itä-Suomi -hankkeet. Jatkossa toiminta on tarkoitus toteuttaa oppilaitosten välisenä yhteistyönä.

MITÄ YES TEKEE? TUTUSTU PALVELUIHIMME!

YES KOULUTTAA OPETTAJIA

YES tarjoaa eri pituisia yrittäjyyskasvatuksen koulutuksia opetushenkilöstölle. Näitä ovat **YES Infot, YES Vesot, YES Asiantuntijakoulutukset ja NY-ohjelmakoulutukset.** YES Infoissa käydään läpi yrittäjyyskasvatuksen peruseriaatteita ja hyväksi havaittuja käytäntöjä. YES Vesot ja YES Asiantuntijakoulutukset tähtäävät yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen omassa työssä. NY-ohjelmakoulutukset antavat puolestaan valmiudet NY-ohjelmien toteuttamiseen omassa opetuksessa.

YES ON MUKANA STRATEGIATYÖSSÄ

YES osallistuu yrittäjyyskasvatuksen strategioiden kehittämiseen kansallisesti ja alueellisesti pyrkien näin osaltaan varmistamaan, että yrittäjyyskasvatus näkyy suomalaisessa koulutuksessa. YES toimii monella alueella strategiatyön alullepanijana ja koordinoijana. YES tarjoaa tukea oppilaitoksille opetussuunnitelman tavoitteiden toteuttamiseen ja yrittäjyyskasvatuksen sisällyttämiseen osaksi oppilaitoksen toimintaa.

YES TARJOAA MALLEJA JA MATERIAALEJA

YES Katalogeihin kootaan vuosittain hyviä käytännön esimerkkejä yrittäjyyskasvatuksen toteuttamisesta eri kouluasteilla. Esimerkit rohkaisevat tuomaan yrittäjyyskasvatusta omaan opetukseen.

YES Helmet ovat lyhyitä nostoja yrittäjyyskasvatuksen parhaista paloista ympäri Suomea. YES välittää myös muiden yrittäjyyskasvatustoimijoiden materiaaleja ja toimintamalleja.

YES ANTAA TUKEA YHTEISTYÖHÖN KOULUN JA TYÖELÄMÄN VÄLILLÄ

YES Ope-yrittäjätreffillä opettaja ja yrittäjä pääsevät luomaan uusia kontakteja, ideoimaan koulu-yritysyhteistyötä ja kuulemaan toimivista yhteistyön malleista.

YES Café vie opettajakokouksen koulun ulkopuolelle ja antaa uusia näkökulmia koulun omaan arkeen.

YES Kummit ovat yrittäjistä ja liike-elämän toimijoista koostuva verkosto, joka edistää koulujen yrittäjyyskasvatusta ja työelämäntuntemusta.

YES TARJOAA KOULUTUSTA NUORI YRITTÄJYYS RY:N OHJELMIIN

Nuori Yrittäjyys ry tarjoaa toiminnallisia ja innostavia ohjelmia koulujen, oppilaitosten ja yliopistojen käyttöön. Ohjelmat kannustavat aktiiviseen ja yrittäjämäiseen toimintaan yhteistyössä yritysten kanssa. Ohjelmat muodostavat NY Yrittäjyyskasvatuksen -polku-kokonaisuuden, joka on jatkumo esi- ja alkuopetuksesta korkea-asteelle. Kaikki ohjelmat tukevat opetussuunnitelmien tavoitteita.

KOULUTUKSET

STRATEGIAT JA
SUUNNITELMAT

MATERIAALIT JA
TOIMINTAMALLIT

KOULU-YRITYS-
YHTEISTYÖ

NUORI YRITTÄJYYS
ALUEPALVELUT

YES-VERKOSTO

YES on valtakunnallinen yrittäjyyskasvatuksen palvelu opettajille. Se tarjoaa koulutusta, työkaluja yrittäjyyden kehittämiseen koulussa ja tukea koulu-yrittäisyhteistyöhön.

YES:n toiminta vahvistaa valtakunnallisia opetushallituksen asettamia yrittäjyyskasvatuksen linjauksia. YES tukee suomalaista yrittäjyyskasvatustyötä yhdessä yhteiskunnan muiden yrittäjyyskasvatustoimijoiden kanssa.

Tutustu lisää:
www.yes-keskus.fi

* YES Oulu ja YES Oulun eteläinen
** YES Iisalmi ja YES Kuopion seutu
*** YES Uusimaa ja YES Itä-Uusimaa

A! Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

 Yrittäjät
ETELÄ-SAVO

 NUORI
Yrittäjyys

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

 Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

www.etela-savo.yes-keskus.fi
www.facebook.com/yasetelasavo